

Psykolog

Klager

Oslo, 01.10.2019
FER-sak: 27/19K

FAGETISK KLAGESAK

Klager:

Innklaget psykolog:

Fagetisk råd, Norsk psykologforening (FER) mottok klagen 07.05.19, og besluttet i møte 17.06.19 å åpne saken for kontradiksjon. Psykologens redegjørelse ble mottatt av FER den 12.08.19. Denne ble samme dag sendt i kopi til klager med anmodning om klagers kommentarer. Det ble gitt 2 uker svarfrist. FER har ikke hørt fra klager, og saken ble sluttbehandlet i møte den 30.09.19.

Saken ble behandlet av rådets faste medlemmer.

Det ble fattet følgende vedtak:

5.1.1.2 Brudd på de fagetiske prinsippene er ikke godtgjort.

Begrunnelsen for FERs vedtak er beskrevet nedenfor.

BAKGRUNN FOR KLAGEN

Klager i saken var part i en foreldretvistsak som ble behandlet for tingretten. Innklaget psykolog var oppnevnt av tingretten for å gjøre en sakkyndig utredning etter barneloven § 61 nr 3. Dette innebærer at hun, med utgangspunkt i mandatet som var formulert av retten, satte seg inn i sakens dokumenter, hadde samtaler med partene, observerte samspill mellom klager og barnet, og hun hadde samtaler med og innhentet informasjon fra komparenter. På dette grunnlag ble det skrevet rapport som dannet en del av rettens beslutningsgrunnlag. Sakkyndigrapporten ble forelagt retten og partene. Psykologen var tilstede under hovedforhandlingen i retten, og hun ble der ført som sakkyndig vitne. Anonymisert kopi av sakkyndigrapporten og brev fra klagers advokat til tingretten er vedlagt klagen.

FER oppsummerte klagen i følgende punkter:

- 1) På det tidspunktet psykologen gjorde sine undersøkelser hadde klager født en datter for noen få måneder siden, (barnet ble født i november -18, arbeidet ble påbegynt i januar -19 og rapporten ble levert i mars -19). Klager mente at psykologen i møte med henne hadde en lite ivaretagende og lite respektfull holdning. Dette ble blant annet eksemplifisert med følgende sitat fra psykologens rapport: «*Klager møtte den sakkyndige med en aggressiv*

tone i starten, og var preget av en negativ holdning til xxx og hele saken. En påpekte dette, hun beklaget og endret stil. Samtalen forløp deretter uproblematisk. I siste samtale tok en opp flere tema hun mislikte, og en konfronterte henne med manglende samsvar mellom det hun har forklart og opplysninger fra andre hold. Hun inntok da igjen en fiendtlig holdning og påstod at den sakkyndige i første samtale kun hadde vært opptatt av hvor hun hadde bodd og av xxx.»

- 2) Klager fikk inntrykk av at psykologen forskjellsbehandlet partene i saken ved at psykologen ukritisk la til grunn det motparten uttalte seg om, men stilte kritiske spørsmål til om klagers informasjon var riktig. Det som ikke samsvarte med virkeligheten fra motpartens side ble bagatellisert og bortforklart med at han husker dårlig. Dersom psykologen fant tilsvarende motstrid hos klager, ble dette begrunnet med at hun ikke var troverdig. Også her ble det vist til eksempel i psykologens rapport. Klager mente videre at psykologens beskrivelse av partene i saken framsto som unyansert, svært forenklet og polarisert ved at klager i meget stor grad ble presentert på en negativ måte, mens motparten i meget stor grad ble beskrevet på en positiv måte. Klager mente en så mangelfull rapport viste mangel på respekt for individets grunnleggende rettigheter, verdighet og integritet. Dette medførte at dokumentet kunne brukes på en måte som både krenker og undertrykker klager som omsorgsperson.
- 3) Klager mente psykologen hadde gjort vurderinger på et for svakt metodisk grunnlag, og uten at premisene for hennes konklusjoner synes å være faglig fundert. Dette ble eksemplifisert med følgende sitat fra psykologens rapport: «*Det vitner om en brist i hennes evne til mentalisering.*»
- 4) Psykologen hadde vurdert motpartens samværskompetanse som god uten at det er foretatt samspillsobservasjoner mellom motparten og barnet. I rapporten hadde psykologen begrunnet dette med at: «*En vurderte at det var lite hensiktsmessig å arrangere et samvær mellom klager og barnet idet de ikke kjenner hverandre og det er usikkert hvorvidt samvær skal gjennomføres etter dom i saken.*»
- 5) I sitt arbeid med informasjonsinnhenting hadde psykologen valgt å innhente komparent-opplysninger hos barneverntjenesten som omhandler klagers særkullsbarn som ikke er berørt i foreldretvistsaken. Klager mente denne informasjonen ikke var relevant for saken. I tillegg kom at informasjonen fra barneverntjenesten ble innhentet uten at det ble gitt samtykke til dette fra verken klager eller særkullsbarnets biologiske far.

På dette grunnlag anførte klager at psykologen hadde brutt punkt II. 1 *Respekt for personers grunnleggende rettigheter*, underpunktet *Respekt*, punkt II 2 *Kompetanse*, underpunktene *Etisk bevissthet*, *Kompetansebegrensninger*, og *begrensninger i rammebetingelsene* i Etiske Prinsipper for Nordiske Psykologer (EPNP). De aktuelle prinsippene er gjengitt nedenfor.

FERS FØRSTE VURDERING OG KONKLUSJON

Vedrørende klagepunkt 1

Slik FER forsto psykologens rapport hadde psykologen i et referat fra samtaler med klager gitt uttrykk for sin oppfatning av hvordan hun opplevde klager og klima i deres samtaler. I en sak som omhandler foreldretvist og omsorgskompetanse kan slike opplysninger være relevant, og informasjonen kan være med på å danne grunnlag for faglige vurderinger. Det er

ikke FERs rolle å overprøve psykologens faglige vurdering av hvilket materiale som skal framstilles i rapporter om hvordan en part i saken framstår. FER tok ikke stilling til riktigheten i psykologens vurderinger. Som part i saken hadde klager anledning til å gjøre psykologens faglige vurderinger til gjenstand for kontradiksjon og drøftelse gjennom rettsforhandlingene.

Vedrørende klagepunkt 2

Slik FER forsto psykologens rapport valgte hun å presentere informasjon og å foreta vurderinger vedrørende partenes troverdighet i forhold til hvordan ulike konfliktsituasjoner hadde forløpt og faktum som partene hadde presentert. FER kan ikke på grunnlag av klagen ta stilling til om psykologens utvalg av informasjon er uttømmende. FER vurderte psykologens framstilling og vurdering i rapporten som begrunnet. I en sakkyndigutredning som omhandler fars samværskompetanse og foreldrenes samarbeidsmuligheter er det psykologens oppgave å vurdere ulike sider ved foreldrenes fungering. FER tok ikke stilling til riktigheten i psykologens vurderinger. Disse kunne eventuelt ha blitt gjort til gjenstand for kontradiksjon og drøftelse gjennom rettsforhandlingene.

Vedrørende klagepunkt 3

Klagepunktet omhandler det metodiske grunnlaget for psykologens rapport. I rapporten er det redegjort for at psykologen hadde hatt en rekke samtaler med partene og komparenter. På grunn av anonymiseringen var det uklart for FER hvem de forskjellige samtalene hadde vært med. Psykologen hadde imidlertid redegjort for det vesentlige av innholdet i samtalene med partene og komparenter. I vurderingene var det redegjort for premissene og ulike alternativer var drøftet. FER tok ikke stilling til riktigheten i gjengivelsen av informasjon og psykologens vurderinger, og viste til klagers adgang til kontradiksjon gjennom rettsforhandlingene.

Vedrørende klagepunkt 4

Av sitatet fra sakkyndigrapporten framkommer det at psykologen har valgt å ikke observere samspill mellom motparten og barnet. Det er ikke FERs rolle å overprøve psykologens faglige vurdering om valg av metode når dette var begrunnet. Dersom det metodiske grunnlaget for rapporten framstår som utilfredsstillende kunne dette eventuelt ha blitt gjort til gjenstand for kontradiksjon og drøftelse gjennom rettsforhandlingene.

I vurderingen av disse klagepunktene forholdt FER seg til prinsipp II. 1. hvor det står:

Respekt for personens rettigheter og verdighet

Psykologen viser respekt for og arbeider for å fremme utviklingen av hvert menneskes rettigheter, verdighet og integritet. Han/hun respekterer individets rett til privatliv, konfidensialitet, selvbestemmelse og autonomi, i samsvar med psykologens øvrige profesjonelle forpliktelser og med loven.

Respekt

Psykologen viser respekt for individets grunnleggende rettigheter, verdighet og integritet, og tilstreber å unngå at hans/hennes kunnskap anvendes på en måte som krenker, utnytter eller undertrykker individer.

Psykologen er oppmerksom på og respekterer den kunnskap, innsikt, erfaring og ekspertise som klienter, relevante tredje parter og allmennheten har og respekterer kollegers og andre yrkesgruppers særlige kompetanse, forpliktelser og ansvar.

Psykologen er oppmerksom på individuelle, rollemessige og kulturelle ulikheter basert på funksjonsnivå, kjønn, seksuell orientering, etnisk og nasjonal opprinnelse og tilhørighet, alder, religion, språk og sosioøkonomisk status, og på de begrensningene som ligger i egne kulturelle, klassemessige og kjønnsmessige forutsetninger.

Og; til prinsipp II. 2, hvor det står:

Kompetanse

Psykologen bestreber seg på å utvikle og opprettholde høy faglig kompetanse i sitt arbeide. Psykologen tilstreber bevissthet om sine faglige og menneskelige sterke og svake sider, slik at han/hun realistisk kan vurdere med hvilken kompetanse han/hun kan påta seg oppgaver. Psykologen påtar seg kun de oppgaver, tilbyr kun de tjenester og bruker kun de metoder han/hun er kvalifisert til gjennom utdanning, trening og erfaring.

Metodebegrensninger

Psykologen er oppmerksom på de begrensningene som ligger i metoder og framgangsmåter og de begrensningene som ut fra dette må legges på de konklusjonene som kan trekkes.

FER valgte å ikke åpne for videre kontradiksjon i forhold til klagepunktene 1, 2, 3 og 4.

Redegjørelse under henvisning til følgende prinsipper

Den fagetiske klageprosessen har som sitt viktigste formål å bidra til at psykologen kan foreta en fagetisk refleksjon over de punktene som FER påpeker ved psykologens arbeid, og eventuelt endre sin praksis slik at denne er i overensstemmelse med «Ethiske prinsipper for nordiske psykologer» (EPNP). FER viste her til punkt III, «Bruk av prinsippene.»

Rådet ba om innklagedes redegjørelse til innholdet i klagen, og om psykologens refleksjoner rundt det som beskrives under punkt 5 i klagen. Det ble her spesielt henvist til følgende punkter i EPNP:

II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet

Psykologen viser respekt for og arbeider for å fremme utviklingen av hvert menneskes rettigheter, verdighet og integritet. Han/hun respekterer individets rett til privatliv, konfidensialitet, selvbestemmelse og autonomi, i samsvar med psykologens øvrige profesjonelle forpliktelser og med loven.

Respekt

Psykologen viser respekt for individets grunnleggende rettigheter, verdighet og integritet, og tilstreber å unngå at hans/hennes kunnskap anvendes på en måte som krenker, utnytter eller undertrykker individer.

Informert samtykke og valgfrihet

Psykologen gjør informert samtykke mulig gjennom å informere klienten om planlagte tiltak, og drøfter kontinuerlig sine handlinger og de sannsynlige følgene av disse, slik at klienten har et grunnlag for å velge om han/hun vil delta eller ikke.

FER ba psykologen gjøre rede for sine refleksjoner vedrørende klagers oppfatning av at hun valgte å innhente informasjon fra barneverntjenesten som omhandler klagers særkullsbarn som ikke var berørt av foreldretvistsaken. FER ønsket særlig innklagedes redegjørelse og refleksjon til påstanden om at det ikke ble innhentet samtykke fra klager eller særkullsbarnets biologiske far. (ref. klagepunkt 5).

PSYKOLOGENS REDEGJØRELSE

I sin redegjørelse til innholdet i klagens punkt 5 bestrider psykologen at hun har innhentet informasjon om klagers særkullsbarn fra barneverntjenesten. Psykologen viste i den forbindelse til vedlagt kopi av epost som ble sendt til barnevernet der det klart framgår at hun ikke har fullmakt fra særkullsbarnets far til å innhente informasjon om barnet. I eposten kommer det også klart fram at psykologen heller ikke har interesse av informasjon om særkullsbarnet ut over å få vite om barneverntjenesten var involvert i prosessen rundt at barnet i sin tid ble flyttet fra sin mor til far, og eventuelt på hvilken måte barneverntjenesten var involvert.

Psykologen viste videre til utsnitt av sakkyndigrapporten hvor særkullsbarnet er omtalt. Av disse framkommer det at barneverntjenesten i sin tid hadde bekymring for mors omsorgskompetanse for særkullsbarnet. Psykologen anførte at dette er informasjon som er relevant for vurdering av mors omsorgskompetanse i den aktuelle foreldretvistsaken.

Utsnittene av rapporten hvor særkullsbarnet er nevnt inneholder også informasjon om aktuell familiesituasjon; hvilke familiemedlemmer som bor hvor, samværskontakt og samarbeidsforhold. Informasjonen som framkommer i disse delene av rapporten er innhentet gjennom samtale med mor og særkullsbarnets far. Psykologen mente det er relevant å gi en helhetlig oversikt over familiesituasjonen. Det ble vist til at rapporten ikke inneholder opplysninger om eventuelle vansker eller særtrekk ved særkullsbarnet som person.

FERS VURDERING OG KONKLUSJON

På bakgrunn av den fremlagte dokumentasjonen finner FER at det ikke er grunnlag for å hevde at psykologen i sitt arbeid som sakkyndig for tingretten har innhentet komparentinformasjon på en måte som strider med prinsippet om *Informert samtykke og valgfrihet*. FER kan ikke se at psykologen har brutt prinsippet om *Respekt for personens rettigheter og verdighet* i «Ethiske prinsipper for nordiske psykologer».

FER har fattet følgende vedtak:

5.1.1.2 Brudd på de fagetiske prinsippene er ikke godtgjort.

Vedtaket fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens Ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i Fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med Fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen
Fagetisk råd
Norsk psykologforening
Svanhild Mellingen, leder

for leder, Ingvild Aubert, sekretær FER

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Tor Levin Hofgaard